

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจแบบใดก็ตาม ต้องมีวัตถุประสงค์มุ่งหวังที่จะเอื้ออำนวยให้มีการผลิตสินค้าและบริการขึ้นมาเพื่อตอบสนองผู้บริโภค ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ดังนั้น ความหมายของระบบเศรษฐกิจที่แท้จริงจึงมิใช่การจัดหางานให้คนมีงานทำ หรือให้เจ้าของธุรกิจมาประกอบการค้าทำกำไร และก็มีใช่เพื่อให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรต่าง ๆ เท่านั้น แต่แท้จริงแล้วระบบเศรษฐกิจกลับมีหน้าที่ประการสำคัญคือ รัฐบาลจะต้องเป็นผู้ควบคุมให้มีการดำเนินการ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม ทั้งนี้โดยมีหน่วยงานธุรกิจประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของเอกชน และรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินงานเองในรูปรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการผลิตและจำหน่ายแจกจ่ายตอบสนองให้แก่คนในสังคม สำหรับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม รัฐบาลจะทำหน้าที่เพื่อควบคุมดูแล โดยกำหนดกฎระเบียบและนโยบายทางเศรษฐกิจ และจะอนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น โดยหลักการดังกล่าวมานี้ ธุรกิจจึงยอมเป็นหน่วยงานที่ควรจะมีเป้าหมายที่จัดตั้งขึ้นมา และดำเนินการเพื่อผลิตสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้บริโภคตามที่ต้องการด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นจริงนั้นการประกอบธุรกิจเพื่อการนี้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานโดยเอกชนหรือรัฐบาลก็ตาม ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นเสมอว่าธุรกิจได้ผลิตสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยแท้จริงหรือไม่ และถ้าผลิตได้ตรงตามความต้องการ ปริมาณ คุณภาพ และคุณลักษณะของสินค้าและบริการนั้น ๆ ก็พอหรือเหมาะสมสำหรับผู้บริโภคหรือไม่ หากรัฐบาลมิได้มีประสิทธิภาพโดยแท้จริงแล้ว ผู้บริโภคก็มักจะเป็นผู้ต้องรับผลเสียหายอันเกิดจากการมุ่งกำไร เกินไปของธุรกิจ หรือการขาดจรรยาบรรณในการดำเนินงานโดยใช้วิธีหลอกลวง หรือปลอมแปลงสินค้า หรือผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ หรือในอีกทางหนึ่งหากเป็นการดำเนินโดยหน่วยงานของรัฐ ปัญหาที่อาจเกิดจากการรั่วไหลและขาดประสิทธิภาพทำให้

ผู้บริโภคต้องจำใจซื้อและใช้ โดยที่ไม่มีทางเลือก

เนื่องจากผู้บริโภคเป็นเจ้าของเงิน และมีสิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการตามความพอใจของตน ดังนั้นผลิตภัณฑ์หลายจึงควรต้องผลิตสินค้าและบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคออกมาตอบสนองตลาดเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคทั้งหลายที่จะช่วยให้อำนาจการดำเนินธุรกิจต่อไปคงดี ผู้บริโภคในความหมายดังกล่าว จึงเท่ากับเป็นผู้ตัดสินใจและกำหนดชะตากรรมของธุรกิจตลอดเวลา โดยจะเลือกสนับสนุนหรือซื้อเฉพาะสินค้าที่ตนชอบเท่านั้น เศรษฐกิจแบบที่ธุรกิจมีการแข่งขันและผู้บริโภคมีสิทธิเลือกซื้อจากใครก็ได้เช่นนี้ เป็นเศรษฐกิจแบบที่เรียกว่า "ผู้บริโภคเป็นผู้กำกับ" (Consumer Directed) นั่นคือ การที่ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อจะเท่ากับเป็นผู้กำกับให้ธุรกิจที่ผลิตสินค้าที่ดีและมีประโยชน์ต่อสังคม สามารถอยู่รอดได้หรือดำเนินการต่อไปได้เฉพาะในแนวทางที่สังคมต้องการเท่านั้น

แต่ในทางปฏิบัติแล้วธุรกิจเอกชนเป็นจำนวนมากผลิตสินค้ามักจะไม่ค่อยคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของผู้บริโภคโดยไม่คิดถึงทั้งในแง่ทางคุณภาพ ความประหยัด และคุณค่าที่แท้จริง กลับผลิตสิ่งที่ไม่ดีคุณภาพ และมักจะไม่ส่งเสริมผู้บริโภคเกิดความต้องการในสิ่งที่ไม่จำเป็นจริง ๆ หรือสิ่งที่ฟุ่มเฟือย เช่น รถยนต์ เสื้อผ้าแพง ๆ ลักษณะเศรษฐกิจแบบนี้เรียกว่า "การบริโภคกำกับ" (Consumption Directed) นั่นคือการเข้าถึงจุดอ่อนของผู้บริโภค ผู้ผลิตได้พยายามใช้กลวิธีกำกับหรือชักนำที่จะให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการ โดยเฉพาะทางอารมณ์ให้เปลี่ยนมาบริโภคของใหม่ ๆ ที่แพงเกินจำเป็น หรือที่ใช้ประโยชน์ได้มีค่า ธุรกิจประเภทนี้แทนที่จะเป็นการแข่งขันกันผลิตสินค้าที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค ก็จะมีโอกาสเลือกซื้อของดีมาเพิ่มคุณค่าและยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของตนกลับกลายเป็นผู้ผลิตที่หาหนทางแข่งขันกันถึงเงินจากผู้บริโภคให้มากที่สุด โดยมีแค่เพิ่มคุณค่าชีวิตให้แก่ผู้บริโภคเลย

ในระบบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสให้ธุรกิจเอกชนมีโอกาสแข่งขันกันผลิตสินค้าและบริการตอบสนองสังคมซึ่งเรียกว่าระบบเสรีนิยมนั้น ซึ่งประเทศไทยก็จัดอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ รัฐบาลควรจะต้องทำหน้าที่เป็นคนกลางที่คอยทำหน้าที่ดูแลและกำกับให้ธุรกิจแข่งขันกันเฉพาะแต่ในทางที่ดี อันจะเป็นผลดีแก่ระบบเศรษฐกิจและผูบริโภคน้อยที่สุด รัฐบาลต้องกำหนดกฎระเบียบและวางแนวทางปฏิบัติทางการแข่งขัน รวมทั้งควบคุมการดำเนินงานป้องกันมิให้มีการเอาเปรียบ แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้วการดำเนินงานของรัฐบาลมักจะไม่ค่อยทั่วถึงหรือตามไม่ทันกลยุทธของนักธุรกิจประเภทที่มุ่งเอาเปรียบ และเนื่องจากทางฝ่ายผูบริโภคเองต่างคนก็ต่างอยู่ไม่สามารรวมตัวกันเป็นกลุ่มอำนาจการต่อรองจึงมีน้อย ทางแก้ไขเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงต้องขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของรัฐบาลที่จะทำให้ประสิทธิภาพแคไหนตาผูบริโภคต้องการให้กลไกการต่อรองดีขึ้นแล้ว ผูบริโภคจะต้องให้ความสนใจศึกษาและรวมตัวกันเป็นกลุ่มก่อนให้ได้ จึงมีพลังดวงคู่ต่อสู้ได้ ผูบริโภคจะต้องตระหนักในสิทธิคุ้มครองตนเอง โดยผูบริโภคจะต้องตื่นตัวรู้จักปกป้องสิทธิในประโยชน์ของตนต่อการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจอันจะเป็นส่วนแบ่ง เขาภาระรัฐบาลลงได้ เพราะถ้าผูบริโภคสามารถรวมกลุ่มกันต่อต้านไม่ซื้อสินค้าที่มีราคาแพงเกินสมควร หรือที่สินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่โค้โฆษณาไว้ ผู้ประกอบธุรกิจก็ต้องลดราคาหรือไม่กระทำได้ อันเป็นการเอาเปรียบผูบริโภคจนเกินไป

เนื่องจากปัจจุบันบ้านเมืองได้มีการพัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน การค้าอุตสาหกรรมโค้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันในทางการค้าอย่างไม่หยุดยั้ง และก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ธุรกิจการค้าจะเจริญก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จโค้ก็ต่ออาศัยปัจจัยในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน มีการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา เช่น ซื้อหนึ่งแถมหนึ่ง มีการตั้งเงินรางวัลหรือจับฉลาก เพื่อเป็นการโน้มน้าวให้ประชาชนผูบริโภคสนใจสินค้าของตน ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ผู้ประกอบการค้าพยายามหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผูบริโภคหันมาสนใจและซื้อสินค้าของตน ปัจจัยที่สำคัญในการกระจายข่าว หรือเผยแพร่สินค้านั้นก็คือ การโฆษณา เพราะการโฆษณาทำให้ข่าวสารของผู้ประกอบธุรกิจการค้า

สามารถส่งผ่านสิ่งต่าง ๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของสังคมไทยทุกคนตกอยู่ใต้อิทธิพลของการโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งที่เป็นข้อความหรือคำพูดที่แฝงต้องการชักจูงต่าง ๆ ตลอดจน ตรายาคา ยี่ห้อ และรูปลักษณะ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ และมีการโหมให้ถึงตัวเรามากขึ้นเพื่อให้ขายสินค้าได้มากขึ้น สังคมปัจจุบันที่เราอาศัยอยู่นี้ นับว่ามีการแข่งขันระหว่างธุรกิจอย่างมากมาย สิ่งค้าใหม่ ๆ ที่ผลิตออกมาเพิ่มขึ้นทุกขณะพร้อม ๆ กับการสื่อสารมวลชนที่ได้นำโฆษณาถึงผู้บริโภคได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วจนผู้บริโภคเกิดความรู้สึกสับสน การโฆษณาของธุรกิจนับว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในฐานะที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าแก่ผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าและเลือกซื้อได้โดยถูกต้อง ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปได้ตามปกติ แต่ถาการแข่งขันกันทำโฆษณาโดยปราศจากขอบเขตหรือความรับผิดชอบก็จะก่อผลเสียหายอย่างมากมายแก่ผู้บริโภคที่ต้องเผชิญกับปัญหาความไม่แน่ใจ ความรำคาญ และความเชื่อไม่ได้โดยเสมอ สภาพดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการเพิ่มปัญหาแก่สังคมอย่างยิ่ง เพราะการแข่งขันแทนที่จะเป็นการแข่งขันกันผลิตสินค้าแต่เพียงอย่างเดียวกลับมีการแข่งขันกันในทางโฆษณาด้วย สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้ผู้ขายไม่ค้มงบริการแก่ลูกค้าอย่างแท้จริง โดยใช้การโฆษณาเป็นเครื่องมือช่วยให้ลูกค้าได้เข้าใจ หรือเห็นข้อดีของสินค้าที่สืใช้วิธีโฆษณาโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวหวังผลแต่กำไรเท่านั้น โดยแข่งและแย่งชิงลูกค้ากันโดยการคิดค้นวิธีการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ทำการโฆษณาโดยขาดความรับผิดชอบต่อดังคม กล่าวคือ ทำการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง หรือโฆษณาที่แฉกแฉงให้ผู้บริโภคหลงผิดในสินค้าโดยไม่มีข้อเท็จจริง และหากความซื่อสัตย์ไม่ได้ หรือใช้สัญลักษณ์คำพูดโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม เช่น การโฆษณาทุกวันนี้หลายประเภทได้เปลี่ยนแปลงนิสัยเยาวชนคนไทยจนกลายเป็นปัญหาในสังคม เช่น พุดจากขาดล้มมาคารวะ มีลักษณะเลียนแบบโฆษณา ทั้งท่าทางและน้ำเสียงที่มีแนวโน้มเอียงไปในทางเกี๊ยกชู้ชาในทางเพศ เป็นต้น

การโฆษณาสินค้าในปัจจุบันได้กระทำกันอย่างฟุ่มเฟือยจนกลายเป็นเรื่องสูญเปล่าแล้วไ้บวกราคาใช้จ่ายในการโฆษณาเขาเป็นราคาสินค้าด้วย ผลที่ได้รับก็จะตกแก่ผู้บริโภคที่ต้องซื้อสินค้าในราคาแพงกว่าที่ควรจะเป็น ผู้ประกอบธุรกิจได้ทุ่มค่าใช้จ่ายในการโฆษณาในอัตราที่สูงมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติของค่าใช้จ่ายในการโฆษณาที่ผู้ประกอบการได้ใช้จ่ายไปในรอบเดือน มกราคม 2522 - มีนาคม 2522 รวมกันทั้งสิ้นเป็นเงิน 257,222,377 บาท โดยแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

- (1) โฆษณาทางโทรทัศน์เป็นเงิน 155,974,941 บาท
- (2) โฆษณาทางหนังสือพิมพ์เป็นเงิน 61,232,539 "
- (3) โฆษณาทางภาพยนตร์เป็นเงิน 22,627,859 "
- (4) โฆษณาทางนิตยสารเป็นเงิน 17,386,038 "

จะเห็นได้ว่ายอดเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาสูงมากจนน่าตกใจ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเข้ามาควบคุมการโฆษณานี้ให้มีลักษณะเป็นการหลอกลวงหรือหลอมนโยบาย อันจะทำให้ราคาสินค้าสูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยควรจะมีมาตรการบังคับห้ามมิให้มีการโฆษณาในลักษณะดังกล่าว เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนใหญ่

การมุ่งให้ผู้บริโภคให้รู้ถึงโฆษณามาก ๆ นั้น ถ้าหากเป็นของที่มีคุณภาพประโยชน์ของผู้บริโภคจริงก็อาจถือได้ว่าเป็นการใช้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ แต่ตรงกันข้ามถ้าหากเป็นการหลอกลวงของแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้มีคุณค่าที่แท้จริงต่อผู้บริโภคแล้วก็จะเปรียบเสมือนเป็นการรณรงค์หาผลประโยชน์จากผู้บริโภคมากเกินไป และผู้บริโภคก็จะเป็นหุ่นให้ถูกชักจูง และถึงต่อประโยชน์จนตัวดับไปในที่สุด

การโฆษณาที่มีความรับผิดชอบต้องคำนึงถึงความสะอาดทั้งที่ปรากฏให้เห็นรวมถึงความรู้ลึกนึกคิดและสร้างทัศนคติให้มีความผดุงคงคาม ถ้าเกี่ยวกับเสียดังก็ต้องให้มีความเพราะพริ้งมีศิลป์ที่น่าประทับใจ น่าสนใจ ก่อให้เกิดความรรมเย็น เจริญหูเจริญตา ทั้งที่ปรากฏเป็นภาพเป็นตัวหนังสือ สีลา ท่าทางต้องคำนึงถึงแบบอย่างอันดีที่จะส่งผลต่อสังคม

โฆษณา สินค้าทุกครั้งต้องตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความจริง สร้างสิ่งที่จะเสริมความเข้าใจอันดี ซึ่งกันและกันในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของคนในชาติทุกคร้วเรือน การโฆษณาต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความอยู่รอดปลอดภัยเป็นอันขาด การโฆษณาต้องไม่มุ่งหวังตั้งหน้าตั้งตาเพียงเพื่อให้ขายสินค้าไปอย่างเดียวจนสิ้นความเหลือวแดความเป็นอยู่ในสังคม การโฆษณากิจการทุกชั้นตอนต้องมีความรับผิดชอบต่องสังคม มิใช่หมกหน้ากมตาเห็นแก่ตัวมุ่งแต่หวังเอาแต่ได้ การโฆษณาใด ๆ ควรจะทำให้เกิดความรู้สึกในการชำระใจซึ่งความยุติธรรมอันบริสุทธิ์ ยุคทองของสังคม เป็นภาระหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการค้าโดยฉนวนรวม ในเรื่องศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เป็นความรับผิดชอบของการโฆษณาทุกครั้งที่จะต้องระลึกและกระทำในทุกวาระทุกโอกาส พร้อมทั้งระลึกถึงผลประโยชน์ของคนในชาติเป็นสำคัญ

การโฆษณาที่ไม่คำนึงถึงดังกล่าวข้างต้นกัด้ตั้งหน้าตั้งตาโฆษณาไปในทางตรงกันข้ามเหมือนคนถูกเหยียดหยามประชาชนผู้ฟังผู้ชมผู้พบเห็นเป็นการโฆษณาที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริโภคทุกคนจะต้องรวมตัวกันช่วยกันต่อต้าน โดยในขั้นแรกควรมีหนังสือขอร้องเจ้าของกิจการนั้น ๆ ให้ยุติหรือแก้ไขการโฆษณาเสียใหม่ หากไม่สำเร็จก็ดำเนินการร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรงหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา เพื่อให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดไว้ ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคจะต้องรวมตัวกันไม่อุดหนุนสินค้าหรือบริการดังกล่าวเสีย การต่อต้านของผู้บริโภคเช่นนี้จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเปลี่ยนวิธีการโฆษณาเสียใหม่ ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้บริโภคให้ดีขึ้นต่อไป

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนมาก ธุรกิจเอกชนมักจะดำเนินการได้โดยเสรีตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม ซึ่งรัฐยอมให้ธุรกิจของเอกชนลงทุนประกอบกิจการได้ตามความพอใจ ภายใต้กฎระเบียบและนโยบายที่รัฐได้กำหนดไว้ ดังนั้นรัฐยอมจะต้องเป็นผู้คอยพิทักษ์ประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และธุรกิจเอกชนที่มาลงทุนก็ยอมจะต้องมีการเสียงภัยในกิจการของตนเองพร้อมกับการมีโอกาสที่ไ้รับผลตอบแทนในรูปของกำไร ถ้าหากทุกฝ่ายคือผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจ และรัฐบาล ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตน

อย่างรับผิดชอบแล้ว ประโยชน์ที่ย่อมจะตกแก่ทุกฝ่าย โดยสังคมจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากประสิทธิภาพของการผลิต ในระบบที่มีการแข่งขันกันสร้างสินค้าและบริการที่ดีออกมา ตอบสนองสังคม อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์เพียงใดจากระบบเศรษฐกิจนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของรัฐบาล เป็นประการสำคัญที่สุด รัฐบาลที่ดีจะต้องสามารถติดตาม และวางข้อกำหนดมิให้การแข่งขันของธุรกิจโดยเฉพาะการแข่งขันโฆษณาเป็นไปในทาง ที่เป็นผลเสียหายแก่ผู้บริโภค คือ จะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้บริโภคนั้นเอง ถ้าหากการ ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลเป็นไปโดยไม่สมบูรณ์หรือขาดประสิทธิภาพในแง่ดังกล่าวแล้ว ผลเสียหายก็ย่อมจะตกแก่ผู้บริโภคทั้งโดยตรง คือ ใค้สินค้าและบริการที่ไม่ดีพอ และโดยทางอ้อมที่ สภาพแวดล้อมอาจเสียหายสำหรับธุรกิจเอกชน ถ้าหากผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินไปโดยมีการ แข่งขัน ภายในกรอบที่รัฐบาลได้วางไว้เหมาะสมแล้ว ธุรกิจย่อมมีทางที่จะให้สินค้า และบริการที่ดีแก่ผู้บริโภคได้ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่มักเกิดขึ้นเสมอว่า รัฐบาลมักจะ ควบคุมธุรกิจของเอกชนไม่ได้ทั่วถึง ซึ่งยอมเปิดโอกาสให้เอกชนดำเนินธุรกิจของตนไปใน ทางที่เป็นผลเสียหายต่อผู้บริโภคได้เช่นกัน เช่น การรวมหัวกันขึ้นราคา การค้ากำไรเกิน ควร ผลิตสินค้าคุณภาพต่ำออกขายโดยเฉพาะการโฆษณาโดยหลอกลวงหรือเกินความจริง

สิ่งสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของชาติและสังคมเป็นส่วนรวม ก็คือ รัฐบาล ผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้ผลิต และผู้บริโภค จะต้องร่วมมือกันประสานประโยชน์ (Compromise) ทั้ง 3 ฝ่าย ถอยที่ถอยอาศัยกันกล่าวคือ -

ฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้ออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ซึ่งรัฐบาลก็ได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับแล้ว เมื่อได้ ออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว รัฐบาลย่อมจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพที่จะควบคุม ให้ฝ่ายผู้ประกอบการหรือฝ่ายผู้ผลิตปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวโดยเคร่งครัด มิฉะนั้นกฎหมาย ดังกล่าวก็จะเป็นหมิ่นไป

ฝ่ายผู้ประกอบการ (ฝ่ายผู้ผลิต) จะต้องดำเนินกิจการภายใต้กฎหมายคุ้มครอง
ผู้บริโภคโดยเคารพ ต่อกฎหมายดังกล่าว หากมีฉ้อฉลแล้วก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมายคุ้มครอง
ผู้บริโภค และเลี้ยงต่อการถูกประท้วงต่อต้านของผู้บริโภค ถ้าหากใช้เล่ห์เหลี่ยมมาก
เกินไปจนเกินความไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

ฝ่ายผู้บริโภค จำต้องยึดรัฐบาลเป็นหลักอันเป็นที่พึ่งให้ความคุ้มครองตนในด้าน
บริโภค รัฐบาลเพียงแต่ออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค แต่ไม่มีประสิทธิภาพในการรักษา
การันตีให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ผู้บริโภคก็ต้องช่วยตนเองด้วยการสร้างดุลยภาพเพื่อให้
เกิดอำนาจต่อรองกับฝ่ายผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต โดยการกระทำดังต่อไปนี้คือ -

(1) ผู้บริโภคจะต้องรู้จักรวมตัวกันเข้าเป็นชมรม หรือสมาคมเพื่อรักษาผลประโยชน์
ของผู้บริโภคเอง นอกจากนี้ผู้บริโภคในฐานะที่เป็นประชาชนจะต้องสนใจใช้สิทธิ
เลือกตั้งที่ตนมีตามกฎหมาย เลือกรัฐบาลที่ค้ำประกันนโยบายคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแข็งขันมา
ทำการบริหารประเทศ

(2) ผู้บริโภคจะต้องปฏิบัติตนและฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้บริโภคที่ดี มีวิจรรณ
ญาณในการเลือกซื้อสินค้าอย่างชาญฉลาด ไม่ถูกชักจูงโดยการโฆษณาของผู้ประกอบการ
ได้โดยง่าย และควรเลือกซื้อสินค้าที่จำเป็นและมีคุณภาพอย่างแท้จริง

(3) ผู้บริโภคจะต้องมีเป้าหมายที่จะให้การสนับสนุนเฉพาะแก่ธุรกิจที่กระทำ
การอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมเท่านั้น โดยธุรกิจนั้นมีความพิถีพิถันในการดำเนินงานด้วย
ความถูกต้องและคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคเท่านั้น ทั้งนี้เพราะธุรกิจที่ดีก็เป็นสิ่ง
ที่มีอยู่จริง และได้ให้ประโยชน์ในแง่ของการมีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการที่ดี
กว่า ดังนั้นการสนับสนุนด้วยการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคจึงควร เป็นไปในทางที่สนับสนุน
ให้ธุรกิจที่ดีสามารถดำเนินการไปได้โดยมีกำไรตอบแทนตามสมควร

การที่ทั้งสามฝ่ายดังกล่าวจับมือกันเรียกว่า ทำสัญญาไตรภาคีของผู้บริโภค ซึ่ง
เป็นการใช้มนุษยสัมพันธ์ใช้ความอะลุ่มอล่วย ใช้การวิงวอน ใช้วิธีสังสารซึ่งแรงแสดงเหตุผล

เมื่อวิธีการพูไม่เป็นผล ก็ต้องใช้มือกฎหมายมาช่วย

การควบคุมการโฆษณาในต่างประเทศได้มีขึ้นโดยพัฒนามาจากการควบคุมการ
แข่งขันอันไม่เป็นธรรมในทางการค้า การโฆษณาโดยหลอกลวง โฆษณาที่มีข้อความอันเป็น
เท็จ และโฆษณาที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดก็เป็นการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมในทางการ
ค้าอย่างหนึ่งที่จะต้องมีการควบคุมให้อยู่ในกรอบระเบียบ โดยรัฐมุ่งประสงค์ที่จะสร้าง
ความมั่นคงให้แก่ระบบเศรษฐกิจของรัฐนั้นเองประการหนึ่ง กับทั้งเป็นการป้องกันและบำบัด
ความเสียหายต่อสังคมและเอกชนอีกประการหนึ่งดังนั้นกฎหมายคุ้มครองด้านการโฆษณาของ
ต่างประเทศจึงได้มีขึ้นด้วยสาเหตุนี้

กฎหมายด้านพาณิชย์ของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังยึดถือหลักประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์เป็นหลัก ซึ่งได้ถูกร่างขึ้นมาเป็นเวลายาวนานแล้ว หลักกฎหมายหลายประการ
จึงพัฒนาไม่ทันกับความก้าวหน้าของสังคมปัจจุบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา แต่เดิม
ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เป็นแกนกลางควบคุมในเรื่องการโฆษณาแต่อย่างใด การ
ควบคุมการโฆษณาควรมีแต่ในกิจการบางอย่างและเฉพาะเรื่องเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง
ประโยชน์ของส่วนรวมที่จะได้รับแล้ว เห็นว่าควรจะมีกฎหมายอันเป็นแกนกลางเพื่อควบคุม
การโฆษณาโดยทั่วไปเสียที การมีกฎหมายควบคุมการโฆษณาที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง
หรือที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดจะช่วยอุดช่องโหว่ของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมาย
อาญาที่มีมาแต่เดิมได้ เพราะการฟ้องร้องผู้โฆษณาตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่อง
ละเมิดและสัญญาไม่อาจใช้ได้เต็มที่ ซึ่งกรณีเช่นนี้มีให้เห็นในต่างประเทศมาแล้ว หรือในทาง
อาญาการเอาโทษแก่ผู้ตั้งใจให้ข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด
โดยการโฆษณานั้น หลายกรณีที่ไม่อาจปรับกับความผิดฐานฉ้อโกง หรือการขายสินค้าโดยหลอกลวง
ได้ เพราะไม่ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้การโฆษณามีลักษณะเป็นการปรากฏ
ต่อสาธารณะชนทั่วไป การควบคุมในแง่ศีลธรรมและความสงบสุขของสังคมอันจะเกิดจากการ
โฆษณาจะต้องเป็นสิ่งที่พิจารณาอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องพยายามให้การโฆษณาได้กระทำโดยคำนึง

ถึงศีลธรรมและความสงบสุขของสังคมเป็นหลักประจำใจ ด้วยเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งใช้บังคับเพื่อควบคุมการโฆษณาโดยตรง

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 นั้นได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้บริโภคไว้ 4 ประการคือ

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

นอกจากจะได้ออกมารับรองสิทธิของผู้บริโภคไว้แล้ว พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้กล่าวถึงองค์กรที่ทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของผู้บริโภคซึ่งได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมการเฉพาะเรื่องซึ่งได้แก่ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก กับทั้งให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย

นอกจากการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในภาคของรัฐแล้ว พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดวิธีการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในภาคของเอกชนกล่าวคือได้ยอมให้มีการจัดตั้งสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้าและให้สมาคมนั้นมีสิทธิและอำนาจฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคได้ อำนาจฟ้องคดีนั้นรวมถึงอำนาจในการฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดี และให้มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายแทนสมาชิกของสมาคมได้ ถ้ามีหนังสือมอบหมายให้ฟ้องคดีและเรียกค่าเสียหายแทนจากสมาชิก และในการดำเนินคดีห้ามมิให้สมาคมถอนฟ้อง เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเมื่อศาลเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสีย

ต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนตัว สำหรับคดีแพ่งเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายแทนสมาชิก การถอนฟ้องหรือการพิพากษาในกรณีที่ความตกลงหรือประนีประนอมยอมความกัน จะต้อง มีหนังสือแสดงความยินยอมของผู้เสียหายมาแสดงต่อศาลด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันกรณีที่สมาคมจะ แกล้งฟ้องคดีเพื่อวัตถุประสงค์ในทางทุจริต

การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมายนี้ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ บริโภคทางด้านกรโฆษณา การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคทางด้านฉลาก และการคุ้มครอง สิทธิของผู้บริโภคโดยประการอื่น ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้โฆษณามีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ถ้าหากเห็นว่าตนไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติ หน้าที่ ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

โดยเหตุที่การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นนโยบายอันสำคัญของรัฐบาล และ เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ดังนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงมีบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ด้วย คือมีโทษปรับและโทษจำคุกและได้กำหนด ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง หรือคณะอนุ กรรมการหรือพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะ กำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใด ๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตาม ที่เห็นสมควรด้วยก็ได้ และเมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่า คดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นกฎหมายใหม่ สำหรับประเทศไทย การร่างกฎหมายดังกล่าวจึงต้องอาศัยเทียบเคียงจากตัวบทกฎหมายและข้อเท็จจริง บรรดาที่ได้เกิดขึ้นแล้วในต่างประเทศมาเป็นหลัก ซึ่งตัวบทกฎหมายดังกล่าวได้แก่

Federal Trade Commission Act, 1914

ของสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย

U W G

ของเยอรมันมาเป็นหลักในการร่างกฎหมายดังกล่าว

จากการศึกษาถึงเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคร่างกายทางด้านการโฆษณา มีข้อที่น่าพิจารณาดังต่อไปนี้คือ

1. พระราชบัญญัติคุ้มครอง—ผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมโฆษณานั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อที่จะต้องพิจารณาประกอบคือ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 5 ที่บัญญัติว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้" และในมาตรา 34 ก็บัญญัติว่า

"บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกียรติยศ หรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยทั้งนี้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์เอกชนรัฐจะกระทำมิได้"

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ได้มีบทบัญญัติเช่นนี้ ประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคทางการโฆษณา เป็นบทบัญญัติที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 หรือไม่ เพราะถ้าหากบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคทางการโฆษณาขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 แล้ว บทบัญญัตินั้นย่อมเป็นอันใช้บังคับมิได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวกับการโฆษณาประกอบกับบทบัญญัติใน มาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 แล้วจะเห็นว่ากรณีที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2521 มีบทบัญญัติรับรอง เสรีภาพของบุคคลในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณาใด การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ หรือชื่อเสียงของบุคคลอื่นหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือ สุขภาพของประชาชน บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในส่วนที่ เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านการโฆษณานั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะ เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงของรัฐทาง เศรษฐกิจ กล่าวคือต้องการให้ความคุ้มครอง แก่ผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงแก่การ เศรษฐกิจของชาติเป็นส่วนรวม และ เป็นบทบัญญัติ เพื่อป้องกันความเสื่อมทางสุขภาพของประชาชน กล่าวคือการโฆษณา สิ้นค้าหรือบริการ โดยหลอกลวงหรือโดยมีข้อความอัน เป็นเท็จ ถ้าสิ้นค้าหรือบริการนั้น เป็นอันตรายแก่สุขภาพหรือร่างกายของประชาชน ประชาชนผู้บริโภคย่อมได้รับความ เสียหาย การคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีดังกล่าวมาแล้ว จึง เป็นการขอรับรองอย่างยิ่ง คั้งนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงไม่มีบทบัญญัติ โทษคดีหรือรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ไม่มีบทบัญญัติ โทษคดีหรือ ษัตติหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 แล้ว พระราช บัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึง เป็นอันบังคับใช้โดยทันที

2. การมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ขึ้นใช้บังคับจะ เป็นการขัดแย้งกับกฎหมาย เก่าซึ่งว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะ เช่นพระราชบัญญัติควบคุม คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2506 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติประกัน ชีวิต พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติว่าด้วยมีพิษ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติ เครื่องสำอาง พ.ศ. 2517 พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 และกฎหมาย เฉพาะที่ควบคุม

การโฆษณาโดย ช่างวอ คือ พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติฯ ออกกฎพิธีการและประสาธ พ.ศ. 2518 หรือไม่ว่าในประเด็นนี้จะเห็นว่าการ ขัดแย้งกับกฎหมายอื่นอันว่าควยการนั้น โดยเฉพาะ เพราะมาตรา 21 แห่งพระราช- บัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ไขบัญญัติทางแก้ไขไว้ กล่าวคือในกรณีที่กฎหมายว่า ควยการใดไขบัญญัติ เรื่องใดไขโดย เฉพาะแล้ว ไขบังคับตามบัญญัติแห่งกฎหมายว่าควย การนั้นและ ไขหน้าบัญญัติว่าควยการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ไขบังคับไขเหตุที่ไม่ไขหรือไขกับ บัญญัติไขกล่าวและ เพื่อออก ไขวาง เรื่อง อำนาจของพนักงาน ไขหน้าที่จะไขอื่นกัน ใน กรณีที่กฎหมายไขกล่าวมี ไขบัญญัติ ไขอำนาจ ไขเจ้าหน้าที่มีอำนาจทางกฎหมาย ออกคำสั่ง ไขเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามบัญญัติไขในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ไขคณะกรรมการว่าควยการ ไขโฆษณา หรือคณะกรรมการว่าควยฉลากมีอำนาจออกคำสั่งตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายไขกล่าวมี ไขหน้าที่ ไขอำนาจตามกฎหมายไขแล้ว คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคอาจมีอำนาจ ไขให้ ไขหน้าที่ ไขอำนาจตามกฎหมายว่าควยการนั้นๆ ไข อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้แทนคณะกรรมการว่า ควยการ ไขโฆษณาและคณะกรรมการว่าควยฉลากไขและในการมอบอำนาจให้ ไขหน้าที่มี ไขอำนาจตามกฎหมายว่าควยการนั้นๆ ไข ในประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงไม่เป็นการขัดแย้ง กับกฎหมายอื่น ซึ่งว่าควยการนั้น โดยเฉพาะ

3. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ควรจะมีโทษทางอาญาหรือไม่ กล่าวคือถ้าหากมีการฝ่าฝืนบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 นั้นควรจะมีบทกำหนดโทษหรือไม่ ซึ่งเห็นว่าถ้าหากมีการฝ่าฝืนตามกฎหมายดังกล่าวก็ควรมี โทษทางอาญา เพราะว่าการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นนโยบายสำคัญของประเทศ และเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคดังกล่าว เพื่อไขการบังคับ ไขกฎหมาย เป็นไขโดยสำเร็จและไขผลไขโดย ครองครัด กฎหมายดังกล่าวจึงต้องมีสภาพบังคับ

สภาพบังคับนั้นก็ได้นำโทษทางอาญา ซึ่งได้นำโทษปรับและการลงโทษจำคุกและควรที่จะเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจในการลงโทษได้อย่างเต็มที่ เพราะบรรดาผู้ซึ่งต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ความหนักเบาในการกระทำความผิดแตกต่างกันมาก ก็ให้ศาลใช้ดุลยพินิจ ในการลงโทษไว้จำกัดอาจทำให้ผู้ซึ่งต้องถูกบังคับตามกฎหมายดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนยิ่งยากกว่าที่ควรจะเป็น กล่าวคือทำให้อาจต้องปิดกิจการหรือล้มละลายไปในที่สุด ซึ่งไม่ใช่ความประสงค์ของกฎหมาย กฎหมายต้องการจะลงโทษให้รู้สำนึกและระงับในความผิดที่ได้กระทำไปเท่านั้น การลงโทษปรับและโทษจำคุกโดยให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการลงโทษได้อย่างกว้างขวางจะบังเกิดผลดี และเป็นการยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิดอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้บรรดาผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามความหนักเบาแห่งการกระทำผิด สอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด

สำหรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวนอกจากบุคคลธรรมดาที่สามารถกระทำความผิดได้แล้ว นิติบุคคลก็อาจเป็นผู้กระทำความผิดได้อีกด้วย และในกรณีที่ต้องลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคลบรรดากรรมการหรือผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษทางอาญาดูแล และมีบทสันนิษฐานเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงว่านิติบุคคลมิได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด กฎหมายได้สันนิษฐานว่า ถ้าหากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติได้กระทำภายในสถานที่ของผู้ประกอบธุรกิจและการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบธุรกิจให้สันนิษฐานว่าผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนไม่ตามารถคาดหมายได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดแม้จะให้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ควรมิโทษทางอาญาและควรเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการลงโทษ เพื่อกำหนดโทษได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิด และมีตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่การเศรษฐกิจอย่างอื่นที่มีบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด เช่น พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2518 เป็นต้น

4. ปัญหาอันสำคัญที่สุดของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 คือการใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง 4 ประการคือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย จะเห็นได้ว่าสิทธิต่างๆ เหล่านี้เป็นสิทธิขั้นสำคัญของผู้บริโภค อันที่จะใช้ชีวิตทางเศรษฐกิจของตนได้โดยปลอดภัย และคุ้มกับค่าของเงินที่ตนต้องเสียไป โดยเหตุที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายใหม่ ควรได้มีการเผยแพร่กฎหมายดังกล่าวให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคจะได้ทราบถึงสิทธิของตน อันมีอยู่ตามกฎหมายดังกล่าวและควร เสนอให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงสิทธิดังกล่าวด้วย เพื่อให้จะได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายนี้อย่างเคร่งครัด อันจะทำให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่ได้รับการยอมรับและมีการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัด

นอกจากนี้ ควรชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงความมุ่งหมายของกฎหมายดังกล่าวอย่างแท้จริงด้วย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มิได้มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคแต่อย่างเดียว แต่ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันการแข่งขันกันอย่างไม่เป็นธรรมทางการค้าด้วย ทั้งนี้โดยมุ่งหมายประโยชน์ในทางความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นส่วนรวม ดังนั้นการที่ผู้บริโภคซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ควรใช้สิทธิโดยสุจริต ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขอันร่วมกันของสังคมนั้นเอง

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แต่อย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอในอันที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค ต้องมีการปฏิบัติตามกฎหมายอันนี้ควบคู่กันโดย เฉพาะอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบางกรณีตามกฎหมายมิได้บัญญัติไว้กล่าวถึงระยะเวลาในการโฆษณาซึ่งจะต้องไม่มากจนเกินไปจนอาจทำให้เกิดความรำคาญ ซึ่งความจริงในเรื่องนี้แม้จะไม่มีตัวบทกฎหมายเขียนไว้ แต่ก็มีระเบียบคณะกรรมการบริหาร

วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ซึ่งให้ทำการโฆษณาได้ไม่เกินชั่วโมงละ 10.12 นาที แต่ในทางปฏิบัติแล้วหาได้มีการปฏิบัติตามระเบียบนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ควรมีการเรียกร้องและตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้มีการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวด้วย อันจะเป็นการทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นไปโดยทั่วถึงยิ่งขึ้น

5. เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการโฆษณาโดยรวมอยู่ในราคาสินค้าที่ผู้บริโภคจะต้องจ่ายด้วย กล่าวคือ ราคาสินค้าประกอบด้วย

- (1) ต้นทุนการผลิต
- (2) ค่าแรงงานในการผลิต
- (3) ค่าใช้จ่ายในการจัดการขาย
- (4) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
- (5) ค่าขนส่ง
- (6) ค่าใช้จ่ายในการวิจัย

และ (7) ค่าโฆษณา

ผู้ประกอบการจึงต้องมีการโฆษณาสินค้าของตน เพื่อวัตถุประสงค์ในการขายให้สินค้าของตนจำหน่ายไค่มาก ๆ ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาที่ผู้ประกอบการได้ใช้จ่ายไปนั้นผู้ประกอบการก็จะนำมาบวกเข้ากับราคาสินค้าด้วย ถ้าการโฆษณามีส่วนทำให้จำนวนขายสินค้าเพิ่มขึ้นถึงระดับที่เรียกว่า *Coast Saving Level* แล้ว ย่อมมีส่วนทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้ แต่ถ้าจำนวนการขายไม่สูงถึงระดับดังกล่าว ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาก็จะต้องมีส่วนเพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้น ถ้าหากกฎหมายจะห้ามมิให้มีการโฆษณาเลยแล้วผลเสียหายย่อมจะเกิดขึ้นมากกว่าผลดี กล่าวคือ จะมีผลกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจของชาติได้ เพราะทำให้ตลาดการขายสินค้าแทบไม่อาจรณขยายให้กว้างออกไปได้ ทั้งจะเป็นผลเสียหายแก่ผู้บริโภคเองด้วย เพราะทำให้ไม่ได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี การโฆษณาสินค้า แต่ควรจะควบคุมให้ อยู่ในปริมาณ พอสมควร ที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งฝ่ายผู้บริโภคและฝ่ายผู้ประกอบการเอง กล่าวคือ ผู้ประกอบการควรจะโฆษณาภายในปริมาณที่พอแก่การขยายตลาดสินค้าของตน มิใช่ โฆษณาสินค้าจนถึงขนาดเป็นการทุ่ม การโฆษณา เพื่อวัตถุประสงค์ในการ แข่งขันทางการ คำนึงถึงลักษณะที่ของการให้ เกิดระบบของการผูกขาดหรือระบบผูกขาดอภย การทุ่ม การโฆษณาอย่างเกินความจำเป็นมีผลเสียมากกว่าผลดี เพราะทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้น เกินกว่าความเป็นจริงอย่างมากมาย เช่นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ การโฆษณา ทาง เองยีนส์ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตเพียงไม่ เกินตัวละ 100 บาท แต่เมื่อรวมค่าโฆษณา เขาไปแล้วไต่ขายในราคาถึงตัวละ 300 กว่าบาท ซึ่งแพงกว่าที่ควรจะเป็นมาก การ ควบคุมการโฆษณาให้ ได้ผลดีแก่ผู้บริโภค นั้น ควรให้ผู้ประกอบการโฆษณาสินค้าของตน ในปริมาณพอเหมาะแก่การขยายตลาดสินค้าของตนและต้องให้ ข้าราชการ อันแท้จริง อันจะ เป็นผลประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการ เลือกซื้อสินค้าที่ตนต้องการ ได้โดยถูกต้อง

แต่พระราชบัญญัติผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มิได้บัญญัติถึงการควบคุมปริมาณของ การโฆษณาว่าจะต้อง อยู่ในปริมาณที่พอเหมาะพอสมควร ไม่มีลักษณะเป็นการทุ่ม การโฆษณา อันจะก่อให้เกิดระบบผูกขาดต่อไป ทั้งนี้ ควร เพิ่ม เติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ให้มีบทบัญญัติควบคุมปริมาณของการโฆษณาด้วย ถึงโลกกล่าวแล้ว อันจะทำให้ ราคาสินค้าไม่สูง เกินกว่าที่เป็นความจริง ผลประโยชน์ก็จะตกแก่ผู้บริโภค เป็นส่วนรวม โดยอาจทำได้โดยวิธีการจัดเก็บภาษีขาย ในการโฆษณาโดยกำหนด ครอบ เขตว่า ค่า ใช้จ่ายในการโฆษณาเกินจำนวน เท่าใด จะต้อง เสียภาษี หรือโดยวิธีกำหนด การโฆษณา จะกระทำใดเป็นจำนวน รอยละ เท่าใด ของจำนวนการให้ ข้าราชการของสื่อโฆษณา หรือการ จำกัดระยะเวลาของการโฆษณา เป็นต้น

6. การอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วย การโฆษณาตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 43 และมาตรา 44 นั้น ซึ่งบัญญัติว่า ใน กรณีที่คณะกรรมการว่าด้วย การโฆษณา เห็นว่าผู้ประกอบการรายใด ทำการโฆษณาโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้มีคำสั่งห้ามการ โฆษณาหรือให้ โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจ

ผิดของผู้บริโภคหรือให้แก้ไขการโฆษณา หรือให้พิสูจน์ความจริง ถ้าผู้ประกอบการ
ที่ได้รับคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งดังกล่าว
ผู้ประกอบการนั้นก็จะมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการผู้บริโภคได้ เมื่อคณะ
กรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้พิจารณาอุทธรณ์และวินิจฉัยชี้ขาดอย่างไรแล้วคำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ย่อมเป็นที่สุด ผู้ประกอบการก็จะฟ้องร้องต่อศาล
มิได้

การที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้อำนาจ
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นนี้ เป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่ค่อนข้างจะ
ใจแคบต่อผู้ประกอบการเกินไป และเป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภคมากเกินไปจนอาจกล่าวได้ว่า เป็นอำนาจที่สามารถชี้ความเป็นความตาย
ของผู้ประกอบการได้ และมาตรการดังกล่าวเป็นการขัดต่อระบบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งแยกอำนาจการปกครองออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร
ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งแต่ละฝ่ายมีอำนาจแยกขาดต่อกัน ใครจะก้าว
ก้าวอำนาจของฝ่ายใดมิได้ เมื่อประชาชนไม่พอใจคำสั่งของฝ่ายบริหารก็มีสิทธิที่จะ
เสนอคำร้องการพิจารณาของศาลได้ เพื่อให้ศาลซึ่งเป็นอิสระต่อฝ่ายบริหาร เป็นผู้ชี้ขาดอีก
ชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นการยุติธรรมมาก แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นที่สุด โดยผู้ประกอบการ
ยื่นฟ้องต่อศาลไมได้น่าจะขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่น่าจะมีผล
ใช้บังคับได้ ดังนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคควรได้รับการแก้ไขในมาตรา 44
นี้ให้ผู้ประกอบการซึ่งไม่พอใจคำสั่งวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีสิทธิ
นำคำร้องขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้ เพื่อให้สถาบันตุลาการ เข้ามามีส่วนควบคุมของ
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริงแก่ผู้ประกอบการ
และผู้บริโภค และให้สอดคล้องกับหลักปกครองในระบอบประชาธิปไตย

7. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 24, มาตรา 25, มาตรา 27 และมาตรา 28 ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาอย่างกว้างขวางมาก ดังนั้นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจากบุคคลซึ่งมีความรู้ทางด้านการศึกษาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถวินิจฉัยได้ว่ากาโฆษณาใดชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะการโฆษณาเป็นศิลปะ (Art) อย่างหนึ่งซึ่งมีความลึกซึ้งและละเอียดอ่อนมีเทคนิคเฉพาะของตัวเอง หากกรรมการว่าด้วยการโฆษณาไม่มีความรู้ในด้านการศึกษาเลยแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติได้ นอกจากบุคคลที่จะเป็นกรรมการในคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะต้องมีความรู้ในด้านการศึกษาที่ดีแล้ว คุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งที่จะต้องมียกคือ จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เห็นแก่เงินทองและต้องไม่มีประวัติในด้านการคอร์รัปชัน เพราะถ้าหากคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากระทำการด้วยความสุจริตใจไม่เห็นแก่เงินทอง และไม่มีปัญหาในด้านการคอร์รัปชันแล้ว ก็จะเป็นผลดีทั้งแก่ผู้บริโภคและแก่ผู้ประกอบการเองด้วย แต่ถ้าหากคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากระทำการโดยไม่สุจริตใจ อาศัยอำนาจที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ให้แก่ตนเป็นช่องทางหาเงินทองผลประโยชน์เป็นส่วนตัวของตนแล้ว ก็จะทำให้วงการธุรกิจปั่นป่วน และในที่สุดก็จะ เป็นผลร้ายต่อเศรษฐกิจของชาติเป็นส่วนรวมด้วย และในที่สุดก็จะ เป็นผลร้ายแก่ผู้บริโภค ในแง่ที่ไม่ได้รับข่าวสารที่ถูกตอง ตัวอย่างเช่น บริษัท ก. ผู้ผลิตสินค้าชนิดหนึ่งทราบว่า บริษัท ข. กำลังผลิตสินค้าชนิดเดียวกันออกมาแข่งขันกับตน และทำการโฆษณาขายสินค้า นั้นเพื่อขยายตลาดการค้าของตน บริษัท ก. ก็ให้ลิบบนแก่คณะกรรมการคุ้มครองว่าด้วยการโฆษณาให้สินค้าสั่งห้ามบริษัท ข. โฆษณาสินค้าโดยใช้กลยุทธ์ที่โฆษณาของบริษัท ข. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะทำให้บริษัท ข. ได้รับความเสียหายมากที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการโฆษณาไปแล้ว ทั้งยังไม่สามารถโฆษณาสินค้าต่อไปได้ ผลที่ตามมาจะทำให้สินค้า

ของคนชายไม่ได้ และในที่สุดก็ต้องล้มเลิกกิจการไป การกระทำเช่นนี้จะก่อให้เกิดระบบ
ผูกขาดขึ้นในประเทศไทยได้ ซึ่งก็เป็นที่น่าทึ่งที่อยู่แล้ววาระบบผูกขาดไม่ได้ก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่ประเทศชาติแต่อย่างใด ชำร่ายกลับเป็นผลเสียหายต่อผู้บริโภครองเองที่ไม่มี
โอกาสเลือกซื้อสินค้าได้

ดังนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาอัน คณะกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภคจะต้องใช้วิจรรย์ญาณแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้และมีความซื่อสัตย์สุจริตอย่างแท้จริง

8. เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติไว้
ในมาตรา 40 ให้สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขัน
อันไม่เป็นธรรมในทางการค้ายื่นคำขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองได้ ซึ่ง
เมื่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับรองสมาคมนั้นแล้ว สมาคมนั้นก็จะมีอำนาจฟ้อง
คดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมในทางการค้าได้
ทางแพ่งและทางอาญา

246-2-00

✓ ดังนั้น ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจึงควรรวมตัวกันให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน
แล้วก่อตั้งขึ้นเป็นสมาคม การก่อตั้งเป็นสมาคมนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา
72 ย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งการก่อตั้งสมาคมจะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1275 การรวมตัวกันของผู้บริโภคเป็นสมาคมคุ้มครองผู้บริโภค
ย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างมหกทั้งต่อผู้บริโภคเอง และต่อประเทศชาติด้วย กล่าวคือ
เป็นการรวมตัวกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนในฐานะผู้บริโภคเอง เพื่อให้
มีอำนาจที่จะเผชิญและต่อกรกับฝ่ายผู้ประกอบการธุรกิจได้ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือ
ประเทศชาติในแง่ที่ช่วยประหยัดงบประมาณแผ่นดิน และแบ่งเบาภาระของพนักงานเจ้า-
หน้าที่ในการดำเนินคดี เพราะสมาคมผู้คุ้มครองผู้บริโภคมีสิทธิที่จะฟ้องคดีทั้งทางแพ่ง
และทางอาญา เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้

แต่การรวมตัวกันของผู้บริโภครู้ให้ เป็นสมาคมในประเทศไทยนั้น ประสบปัญหาอย่างมากมายดังจะกล่าวสรุปได้ดังนี้คือ

(1) ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย จึงไม่เข้าใจว่าตนเองมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 อย่างไรบ้าง เมื่อประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยโอกาสที่จะถูกโฆษณาทำการชักจูงใจได้โดยง่าย โดยเฉพาะเทคนิคในการโฆษณาชักจูงใจในปัจจุบันก้าวหน้าไปมากจนประชาชนตามไม่ทันหลงเชื่อสินค้าเชื่อตามคำโฆษณาว่าง่าย ๆ

(2) ประชาชนส่วนใหญ่ชอบดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ โดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และค่านิยมในการบริโภคอย่างผิด ๆ มีนิสัยขี้เกรงใจ ไม่ชอบโวยวายเมื่อถูกละเมิดสิทธิทางผู้บริโภค โดยถือว่าเป็นการเสียหายเพียงเล็กน้อย ๆ และมีนิสัยชอบให้อภัย ส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยสนใจที่จะรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการโฆษณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(3) ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนหาเช่ากินค่า จึงไม่ค่อยจะมีเวลามารวมกลุ่มถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางต่อต้านการโฆษณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คงสนใจอยู่เฉพาะการทำมาหาเลี้ยงชีพเท่านั้น

(4) ประเทศไทยขาดวิทยากรและองค์กรที่จะช่วยให้ข้อมูลและเผยแพร่ความรู้และสิทธิของผู้บริโภค ตลอดจนช่วยแนะนำหาวิธีที่จะปกป้องคุ้มครองประโยชน์ให้กับผู้บริโภค

(5) ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลความเจริญในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะ เป็นด้านการคมนาคม, การศึกษา, การสาธารณสุข และบริการต่าง ๆ จึงไม่มีสินค้าและบริการที่จะให้ประชาชนเลือกซื้อได้ จึงจำเป็นต้องซื้อสินค้าที่ขาดคุณภาพ

ควยสาเหตุดังกล่าว ประชาชนจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบตลอดเวลา และไม่สามารถที่จะรวมกลุ่มกันตั้งเป็นสมาคมผู้บริโภคเพื่อป้องกันตนเองได้ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุลวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงควร เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องพยายามจัดให้มีวิทยากรและองค์กร เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการบริโภคตลอดจนสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายให้แก่ ประชาชนทราบ โดยรัฐบาลจะต้องให้ความสนใจโดยต่องถือเป็นนโยบายสำคัญของ ชาติในการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคมผู้บริโภค เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง ผู้บริโภคให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เป็นที่น่ายินดีว่ารัฐบาลสมัย พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสนใจในเรื่องการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ ผู้บริโภค จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ทำหน้าที่ เผยแพร่ความรู้และสิทธิของผู้บริโภคให้แก่ประชาชนทราบ

เนื่องจากสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้อง คดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ดังนั้น ในการรับรอง สมาคมดังกล่าว คณะกรรมการจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบที่สุดที่จะเลือกรับรอง เฉพาะแต่สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริงเท่านั้น มิใช่ตั้งเป็น สมาคมขึ้นมาเพื่อหวังผลประโยชน์ที่จะเรียกเอาจากผู้ประกอบธุรกิจ โดยอาศัยอำนาจ ที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคได้ให้ไว้ ซึ่งในปัญหาข้อนี้มีความยุ่งยากมากในทาง ปฏิบัติ มิฉะนั้นแล้วก็จะเกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของชาติได้ หากสมาคมดังกล่าว ได้แก่งพลังผู้ประกอบการเพื่อหวังเรียกผลประโยชน์จากผู้ประกอบธุรกิจ

9. แมว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จะได้ถูกตราขึ้น เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคโดยเฉพาะด้านการโฆษณา โดยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ รวมทั้ง บทกำหนดโทษแก่การโฆษณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ตัวผู้บริโภคเองทุกคนก็ ต้องมีฉนวนช่วยตัวเองควย มิใช่รอให้รัฐบาลเท่านั้นที่เป็นฝ่ายดำเนินการทางคุ้มครองผู้

X
 บริโภคแต่เพียงฝ่ายเดียว ที่สำคัญที่สุดตัวผู้บริโภคเองทุกคนจะต้องริเริ่มตนเอง
 กระทำตนให้เป็นผู้บริโภคที่ดี กล่าวคือจะต้องกระทำตนดังต่อไปนี้คือ .-

(1) ผู้บริโภคทุกคนควรจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ซื้อที่มีความรอบรู้อ
 สามารถเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพที่ดี โดยวิธีการหมั่นศึกษาและฝึกฝนตนเองให้มาก
 ที่สุด

(2) ผู้บริโภคทุกคนจะต้องพยายามเรียนรู้ถึงความสำคัญของการใช้สินค้า
 และบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองทราบถึงคุณค่าและข้อแตกต่างของประโยชน์ที่จะได้จาก
 การซื้อและใช้สินค้า และบริการเหล่านั้น ผู้บริโภคควรจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะ
 ได้รับจากสินค้าและบริการนั้น ๆ ว่าคุ้มกับเงินที่เสียไปหรือไม่

(3) ผู้บริโภคทุกคนจะต้องเรียนรู้วิธีการจัดการทรัพย์สินเงินทองของตน
 ว่า ควรจะใช้จ่ายอย่างไรจึงจะถูกตองและคุ้มค่าของเงินที่สุด จะต้องทำให้หนักแน่น
 ไม่คล้อยตามคำโฆษณาชวนเชื่อให้ซื้อสินค้าและบริการ จะต้องยึดถือหลักว่า สินค้าและ
 บริการที่ตนจะซื้อนั้นจะต้องเป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และก่อนจะซื้อก็ต้องปฏิบัติตาม
 ข้อ (1) และ (2)

(4) ผู้บริโภคทุกคนควรตระหนักเสมอว่า ทุกคนต้องช่วยกันรับผิดชอบ
 ในความปลอดภัยของการซื้อสินค้าและบริการ หากมีสินค้าและบริการใดที่มีการโฆษณา
 อันเป็นเท็จ หรือเกินความจริงทุกคนจะต้องช่วยกันไม่ซื้อสินค้าและบริการนั้น ๆ และ
 ช่วยกันสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้น และพยายามซื้อสินค้าและบริการที่มี
 คุณภาพดีเท่านั้น

10. เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้ถูกตราขึ้น
 บังคับแล้ว โดยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการโฆษณา ตลอดจนได้มี
 บทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน ประการที่สำคัญที่สุดที่จะให้พระราชบัญญัติ

คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 บรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
โฆษณา นั้น รัฐบาลจะต้องคอยติดตามควบคุมดูแลพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลให้
ดำเนินมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา และป้องกันการแข่งขันทางการค้า
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยเคร่งครัด และอย่าง
มีประสิทธิภาพ/ถ้าหากรัฐบาลขาดประสิทธิภาพในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่ตราขึ้นก็จะไม่มีประโยชน์ ผู้บริโภค
ก็ยังคงต้องตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้ประกอบการกิจวันยังค่ำเช่นเดิม เปรียบเสมือน
ว่าบุคคลใดมีอาวุธอยู่ในมือแต่ไม่รู้จักใช้อาวุธนั้น อาวุธนั้นก็ไม่มี ความหมายแต่อย่างไร

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2522 จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการคุ้มครองผู้
บริโภคก็ยังมีได้ดำเนินการให้มีผลบังคับให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคให้
ได้ผลแต่อย่างไรใด สภาพของการโฆษณาที่เดิมได้กระทำกันโดยปราศจากความรับผิดชอบ
และก่อผลเสียหายให้แก่ผู้บริโภคอย่างไรใด สภาพของการโฆษณาเช่นนั้นก็ยังคงมีอยู่ใน
ปัจจุบัน ทำให้วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณาของพระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นหมันไป เพราะขาดความสนใจในการบังคับให้
เป็นไปตามกฎหมาย ดังนั้น รัฐบาลจะต้องหันมาให้ความสนใจในการที่จะต้องดำเนิน
มาตรการทุกวิถีทางบังคับให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค
พ.ศ. 2522 โดยเคร่งครัด และอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ
ประชาชนในด้านการบริโภคสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีและในราคายุติธรรม

11. เมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับทั่วประเทศแล้ว แต่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐบาลที่ทำ
หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายฉบับนี้มีอยู่เพียงหน่วยเดียวและประจำ
อยู่ที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น คือ สำนักงานกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ในสังกัดสำนัก

นายกรัฐมนตรี ดังนั้น รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้มีการกระจายหน่วยงานการคุ้มครองออกไป
 สู่ชนบทด้วย ก็จะเป็นหนทางที่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในหมู่ประชาชนมากยิ่งขึ้น สิทธิ
 ของผู้บริโภคก็จะได้รับการปกป้องมากยิ่งขึ้น สำหรับเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล และ
 งบประมาณของแผ่นดิน รัฐบาลควรวางนโยบายไว้ให้ชัดเจนว่าจะสนับสนุนการดำเนินงาน
 เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการนี้ เพื่อให้งานคุ้มครอง
 ผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่วางนโยบายว่าจะส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภค
 แต่ปาก แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการนี้ให้เพียงพอ หากเป็น
 เช่นนี้แล้ว การคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยก็จะคงเป็นเพียงนโยบายที่สวยงามเท่านั้น
 แต่การคุ้มครองผู้บริโภคกลับไม่ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครอง
 ผู้บริโภค พ.ศ. 2522

12. เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
 เฉพาะอย่างอยู่หลายฉบับ ซึ่งรับรองหน่วยงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเฉพาะอย่าง
 อยู่มากมายหลายฉบับ แต่หน่วยงานเหล่านี้หาได้ทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้
 บรรลุผลสำเร็จไม่ รัฐบาลจึงควรหาทางสร้างความสัมพันธ์ในด้านการทำงานเพื่อคุ้มครอง
 ผู้บริโภคในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยความ
 สะดวกแก่กันและกัน ซึ่งจะมีผลทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปโดยเต็มเม็ดเต็มหน่วย หาก
 รัฐบาลไม่สร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวระหว่างหน่วยงานทั้งหลายแล้ว ผลเสียก็จะเกิดขึ้น
 เพราะทำให้เกิดความสับสนไปว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นหน่วยงานใดกันแน่ที่จะต้องรับผิดชอบ
 การคุ้มครองผู้บริโภคก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร เป็นที่น่ายินดีว่ารัฐบาลสมัย พลเอกเปรม
 ติณสูลานนท์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาจึงได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่อง ผู้บริโภคกับ
 การโฆษณา โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุม
 หรือตรวจตราการโฆษณาสินค้าหรือบริการกับผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา ผู้ประกอบการผลิตสินค้า
 และสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้มีโอกาสร่วมปรึกษาหารือแสดงความคิดเห็นทำความเข้าใจและหา
 แนวทางร่วมกันเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้องและเป็น

ธรรมต่อผู้บริโภคน ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 25-26 มิถุนายน 2523 ทำให้เกิดความหวังว่าการคุ้มครองผู้บริโภคคงจะประสพผลดีต่อไป

13. รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือกับต่างประเทศในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค โดยผ่านองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสหากทางต่างประเทศมีการวิเคราะห์หรือวิจัยใด ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวมแล้ว รัฐบาลควรเผยแพร่และร่วมมือกันป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคให้ทราบทั่วกัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ยากจน ดังนั้นการที่จะวิเคราะห์วิจัยเองก็จะสิ้นค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้นเมื่อหากประเทศอุตสาหกรรมผู้ผลิตซึ่งมีการวิเคราะห์วิจัยที่ดีและทันสมัยอยู่เสมอ ได้วิเคราะห์หรือวิจัยใด ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคแล้ว รัฐบาลควรแพร่และกระจายข่าวการวิเคราะห์หรือวิจัยเหล่านั้นให้ประชาชนผู้บริโภคทราบ ก็จะเป็นหนทางส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าได้ทางหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย